

PLATÓN V TOKIU

Zpráva z IX. platónského symposia Mezinárodní platónské společnosti (2.–7. srpna 2010)

Symposia Mezinárodní platónské společnosti (IPS) se konají od roku 1986. Z původního podniku relativně úzké skupiny badatelů (mezi prvními účastníky byli C. Eggers Lan, A. Gomez-Lobo, G. Mazzara, T. M. Robinson, L. Rossetti a Ch. J. Rowe) se postupně vyvinula rozsáhlá reprezentativní setkání s pravidelnou tříletou periodicitou. IPS má dnes více než 500 členů ze všech kontinentů, je všeobecně uznávána za oficiálního představitele mezinárodní platónské badatelské obce a jakožto vzdělávací instituce je součástí UNESCO. Kolektivním členem IPS je i Česká platónská společnost (ČPS). K původnímu cíli IPS organizovat pravidelná setkání nad Platónovými dialogy postupně přibýly další úkoly, zejména vytváření celosvětové platónské bibliografie (vydávané dlouholetým místopředsedou společnosti L. Brissonem) a rozsáhlá publikační činnost (rozdvíjená ve spolupráci s německým nakladatelstvím Akademie, jež řídí J. Richarz).

Letošní setkání IPS v Tokiu bylo vůbec prvním, které se konalo mimo Evropu a Severní Ameriku. Stalo se tak v jistém smyslu zkouškou dospělosti IPS jakožto instituce, jež nejen deklaruje svůj mezinárodní charakter, ale také jej dokáže naplnit rozsáhlou regionální působností.

Organizátoři se mohli opírat o prověřenou koncepci dřívějších konferencí. Setkání trvalo šest dní a bylo rozděleno na plenární přednášky, panelové a paralelní sekce. Úspěchu akce mělo napomoci rovněž zvolené téma – *Ústava* jako nejčtenější, nejstudovanější a nejkomentovanější Platónův dialog. Nad očekávání vysoká byla účast, která dosáhla téměř 250 registrovaných odborníků, což vzhledem k relativní vzdálenosti Tokia od hlavních badatelských center v Evropě a Americe znamenalo překvapivý úspěch. Velký zájem o konferenci se projevil již ve fázi výběru příspěvků. Podle sdělení Noburu Notomiho, který měl jako předseda IPS na starost veškerou organizaci konference, počet zasláných abstraktů mnohonásobně přesáhl počet volných míst řečníků.

Páteř celého setkání tvořilo osm plenárních příspěvků přednesených autory, kteří jsou považováni za vůdčí postavy současného platónského bádání, případně publikovali v posledních letech zásadní komentář či monografii k *Ústavě* (G. R. F. Ferrari, Ch. H. Kahn, M. Ferber, D. Nailsová, Ch. J. Rowe, T. A. Szlezák, F. Ferrari, I. Männlein-Robertová, M. Vegetti, G. Boter a M. Burnyeat; poslední tři jako tzv. „přizvaní řečníci“). Naprostá většina přednášek však byla přednesena v rámci paralelních sekcí, které se konaly vždy čtyři současně.

Střední formát měla dvě panelová setkání, nazvaná příznačně podle dvojího ústředního motivu dialogu: *Polis* (účastníci: Y. Kurihara, M. Laneová, F. L. Lisi) a *Psyché* (Ch. Gill, F. Fronterotta, O. Renaut). Každý panel byl komentován jedním moderátorem (M. I. Santa Cruzová, L. Brisson), který jednak formuloval otázky

pro jednotlivé řečníky, jednak se snažil nalézt shodné i sporné body jednotlivých koncepcí a s jejich pomocí podnítit diskusi.

Těžiště konference leželo v plenárních a panelových příspěvcích. Některé z nich se snažily synopticky shrnout dosavadní autorovo bádání z širší perspektivy (Vegetti, Rowe, Szlezák, Lisi), jiné se naopak zaměřovaly na dílčí interpretační problémy (Ferber, Ferrari, účastníci panelu *Psyché*). Je třeba říci, že ne všichni řečníci, přestože o jejich erudici nemohlo být pochyb, předvedli výkon hodný nejvýznamnějšího platónského podniku během tříletého období. Některé příspěvky zklamaly přílišnou obecností až všedností (Kahn), či dokonce zjevnou nedokončeností (Burnyeat). Vynikly naopak některé syntetické texty, například Vegettiho (autora nejnovějšího italského komentáře k dílu) či Lisiho.

Zklamání mohl způsobit i panel *Psyché*, kde nezaznělo v podstatě nic jiného než variace na notorickou otázku, kolik částí má duše, otázku, která se v této podobě již mnohokrát ukázala jako neplodná. Neúspěch tohoto panelu byl zvýrazněn tím, že mnohé příspěvky, které problematiku duše přímo netematizovaly, byly v tomto ohledu mnohem informativnější (Rowe, Szlezák).

Hodnotit paralelní sekce, v nichž zaznělo celem 91 příspěvků, a stihnout bylo možné jen pouhý zlomek, je krajně obtížné (ve srovnání s hektičností takto rozsáhlé akce zvláště vyniká soustředěná atmosféra pražských mezinárodních platónských setkání). Mohu-li soudit na základě toho, co jsem vyslechl, a na základě sdělení kolegů účastnících se jiných zasedání, pak lze říci, že kvalita příspěvků značně kolísala. Vedle velmi dobrých výkonů etablovaných autorů se objevovaly pokusy začátečnické a „regionální“, jež byly zařazeny pravděpodobně jen z důvodu reprezentace určité země (což ovšem byla otevřeně deklarovaná snaha organizátorů).

Konference byla dostatečně rozsáhlá, aby snad umožnila dospět k určitým závěrům o současných převažujících trendech v bádání o *Ústavě*. Snad nejpatrnější byla tendence hledět na *Ústavu* jako na jednotné dílo. Zdá se, že kdysi vlivné pokusy vidět ústřední Platónův dialog jako konglomerát částí pocházejících z různých tvůrčích období jsou dnes již opouštěny a že jednota *Ústavy* je považována za prokázanou. Podobnou tendenci směrem k jednotnému výkladu bylo možné zaznamenat i v tom, že dříve často probíraná otázka, který ze dvou ústředních motivů dialogu – obec či duše – je důležitější, nebyla téměř vůbec zmiňována; převažovala jednoznačně snaha vidět obojí v úzkém sepětí. Tato snaha korespondovala s patrným kritickým odstupem většiny přednášejících vůči standardnímu komentáři J. Annasové, jež se tak stala nejen nejcitovanějším, ale také nejudmítanějším autorem.

Po organizační stránce bylo vše bezchybně zvládnuto. Účastníci byli denně ohromováni bezmeznou pohostinností místních akademiků i studentů, jejich obětavostí a ochotou hraničící někdy až se sebezapřením. Pro naše podmínky je podnětný poznatek, že i v tak formalizované kultuře a technicistní zemi, jakou je Japonsko, byla naprostá většina organizačních úkolů plněna na bázi dobrovolnictví. V neposlední řadě je třeba zmínit, že konference měla výraznou společenskou dimenzi, jejím cílem bylo rovněž osobní a neformální setkávání platoniků a utužení badatelské komunity.

Důležitým bodem programu bylo plenární zasedání IPS, na němž byla zhodnocena dosavadní činnost společnosti včetně regionálních aktivit (zde byla opakovaně s uznáním zmíněna činnost ČPS, zejména organizace mezinárodní konference o *Sofistovi* v roce 2010 v Praze). Nejočekávanějším bodem programu však byla volba místa přes příští setkání (příští konference v roce 2013 se má konat v Pise na téma dialogu *Symposion*), od níž se mělo odvíjet rovněž personální obsazení příštího vedení IPS. Vedle kandidatury Paříže, předložené L. Brissonem, která se jevila jako favorit už proto, že neúspěšně kandidovala před třemi lety proti Pise, se o pořadatelství ucházela Brasilia, jakožto společný brazilsko-argentinský podnik G. Corneliho a F. Brava. Po vzrušené debatě zvítězila překvapivě Brasilia, a to o pouhé dva hlasy (poměrem 52:48). Jako téma konference zvolili organizátoři dialog *Faidón*. Oproti očekávání se tedy konference po krátkém tokijském intermezzu nenavrátila na delší dobu zpět do Evropy (či Severní Ameriky). Lze říci, že tímto rozhodnutím byl dále posílen regionální prvek v činnosti IPS. To je snad dobrá zpráva i pro ČPS a její mezinárodní aktivity.¹

Jakub Jinek

¹ Sepsání zprávy bylo podpořeno grantem GA ČR č. 401/08/P169 „Založení politična v klasické politické filosofii“.